

KAMUOYUNA AÇIK BİLGİLENDİRME

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNİN TÜM DEĞERLİ ÜYELERİ,
HAZİNE VE MALİYE BAKANIMIZ SAYIN MEHMET ŞİMŞEK,
ADALET BAKANIMIZ SAYIN YILMAZ TUNÇ,
SEDDK BAŞKANI SAYIN DAVUT MENTEŞ,
TBB BAŞKANI SAYIN Av. ERİNÇ SAĞKAN,**

Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü, kendisi de bir alternatif uyuşmazlık yöntemi olan ve 15 yıldır devlet bütçesine hiçbir külfet getirmeden başarıyla çalışan Sigorta Tahkim'in önüne zorunlu arabuluculuk sistemini, yapılan hukuki itirazlara rağmen mutlaka getirmek istediğini belirterek hazırladığı yasa taslağını bazı kurumlara iletmiş durumda. Bu kurumlar arasında sektörde söz sahibi olan ilgili kurumun ise atlandığı belirtiliyor. Vatandaşın Sigorta Tahkime başvurusunun önüne, daha önce zaten sigorta sektörünün talebiyle 15 günlük bekleme süresi içeren bir yasal zorunlu başvuru dava şartı getirilmişti. Buna göre sigorta şirketi, aleyhine dava açılmadan veya Sigorta Tahkime başvurulmadan önce kendisine zorunlu olarak tazminat başvurusu yapıldığında, 15 gün bu başvuruyu değerlendirmek ve gerekirse sulhen ödeme yaparak dosyasını kapatma imkanına sahiptir. Şimdi Sigorta Tahkime başvurunun önüne bir de zorunlu arabuluculuk getirilmesinin Anayasaya da, Sigorta Tahkim'in yasal işlevine de aykırı olduğu açıkça ortadadır.

Sayın Genel Müdür'ün, "bu konuda kararlıyız" dediği anlaşılan bu düzenleme vatandaşa bir ek fayda mı sağlayacaktır?

Hayır tam tersine vatandaşın hak arama özgürlüğü önüne bir engel getirecektir.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu gerekçesinde olduğu gibi, Adliye'nin iş yükünü mü alacaktır?

Hayır. Çünkü Adliyenin iş yükünü zaten Sigorta Tahkim almış durumdadır.

Dahası, vatandaşın şimdiye kadar maruz kaldığı tazminat pazarlıkları, zorunlu arabuluculuk yoluyla her dosyada mutlak hale getirecektir. Tasarı yasalaşırsa vatandaşa herhangi bir getirisi olmayacak, tam tersine vatandaşın zararının daha azına razı olmasına yol açacak bir sistem oluşacaktır. Tasarı yasalaşırsa arabuluculuk ücretlerinden dolayı sigorta sektörünün de maliyeti artacağı için, bu maliyet ister istemez sigorta primlerine yansımaktadır.

Peki vatandaşa yarar sağlamayacak bir düzenleme neden bu kadar ısrarla istenmektedir?

Üstelik Sigorta tahkim önüne zorunlu arabuluculuk getirilmesinin vatandaş için gerçekten çok yararlı olacağı düşünülüyorsa, neden aynı zorunlu arabuluculuğun, TOBB Tahkimi, ISTAC Tahkimi gibi diğer tahkimlerin önüne getirilmesi düşünülmez? Yoksa bu sadece Sigorta Tahkim'e özel bir yaklaşım mıdır?

A- Sigorta Tahkim önüne zorunlu arabuluculuk getirilmesi neden hukuka aykırıdır?

- 1- Her şeyden önce, sigorta şirketlerinin arabuluculuk görüşmesinde gerçek zararın altında tazminat ödemeyi teklif etmesi sigortacılık ilkelerine ve mevzuata aykırıdır.**

Teklif edilen rakam gerçek zararın altında olsa bile, taraflar bu konuda arabulucu önünde anlaşmışlarsa ne sorun var? Sözleşme serbestisi yok mu? Sonuçta taraflar özgür iradeleri ile anlaştılar demek mümkün değil mi?

Hayır değil.

Çünkü sigortacılık, sıradan bir tacirlik değildir. Sigorta sektörü kamunun özel denetimine tabi nitelikli uzmanlık isteyen bir sektördür. Mevzuata aykırı yöntemlerle gerçek zararın daha azını hesaplayıp, pazarlık veya başka yöntemle sigortalılara ve zarar görenlere gerçek zararın altında ödeme teklif etmek ve arabuluculuk imzasıyla yargı yolunu tıkamaya çalışmak, sigortacılık ilkelerine aykırıdır.

Bu nedenle, sadece Sigorta Tahkim'e başvuruların önüne getirilmek istenen zorunlu arabuluculuk değil, esasen ihtiyari arabuluculuk yoluyla bu şekilde eksik tazminat ödenmesi de sigortacılık temel ilkelerine aykırıdır.

Nitekim 5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu, sigortacıya bu konuda özel yükümlülükler getirmiş, SEDDK'ya da bu konuda bazı önemli yetkiler verilmiştir;

Sigortacılık Kanunu

Madde 32

“(2) Sigorta şirketleri, reasürans şirketleri, araçlar ve sigorta eksperleri sigortalıların hak ve menfaatlerini tehlikeye sokabilecek hareketlerden kaçınmak, mevzuat ve işletme planı esaslarına uygun faaliyette bulunmak, sigortacılığın icaplarına ve iyniyet kurallarına uygun hareket etmek zorundadır.

“(3) Sigorta şirketleri, iyniyet kurallarına aykırı olarak sigorta tazminatının ödenmesini geciktiremez.”

Adli Cezalar

Madde 35

“(27) Bu Kanunun 32 nci maddesinin ikinci fıkrasına aykırı davrananlar ile üçüncü fıkrasına aykırı olarak iyniyet kurallarını ihlâl edici şekilde sigorta tazminatı ödemesini geciktirenler üçyüz günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.”

SEDDK'nın sigorta sektöründe arabuluculuk yoluyla yapılan tüm ödemeleri denetlemesi durumunda, gerçek zararın altında ödeme yapılarak anlaşmayla sonlandırılan pek çok arabuluculukla ödeme işlemi tespit edeceği ve 5684 sayılı kanunun kendisine verdiği yetkiyi kullanarak her bir işlem için ayrı ayrı yasal yaptırım uygulamasının söz konusu olabileceği anlaşılmaktadır.

2- Yapılması düşünülen düzenleme Anayasaya ve hukukun temel prensiplerine aykırıdır.

a- 6325 Sayılı HUAK 18/A- 18 uyarınca;

“(18) Özel kanunlarda tahkim veya başka bir alternatif uyuşmazlık çözüm yoluna başvurma zorunluluğunun olduğu veya tahkim sözleşmesinin bulunduğu hâllerde, dava şartı olarak arabuluculuğa ilişkin hükümler uygulanmaz.”

5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 30. Maddesi uyarınca zaten sigorta sözleşmelerinde tahkim şartı bulunduğu ve vatandaşlar zaten alternatif yargı yolu olan Sigorta Tahkime gidebildikleri halde, hem tahkimin hem de arabuluculuk sistemini bozacak bir değişiklik neden göze alınır?

b- 5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu'nun mevcut düzenleme Madde 30/13 aşağıdaki şekildedir;

“Komisyona gidilebilmesi için, sigortacılık yapan kuruluşla uyuşmazlığa düşen kişinin, uyuşmazlığa konu teşkil eden olay ile ilgili olarak sigortacılık yapan kuruluşa gerekli başvuruları yapmış ve talebinin kısmen ya da tamamen olumsuz sonuçlandığını belgelemiş olması gerekir. Sigortacılık yapan kuruluşun, başvuru tarihinden itibaren onbeş iş günü içinde yazılı olarak cevap vermemesi de Komisyona başvuru için yeterlidir.”

c- 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu Madde 97. Maddesi de, dava açmadan veya Tahkime başvurmadan önce Sigortacıya başvuru zorunluluğu getirilmiştir.

“Zarar görenin, zorunlu mali sorumluluk sigortasında öngörülen sınırlar içinde dava yoluna gitmeden önce ilgili sigorta kuruluşuna yazılı başvuruda bulunması gerekir. Sigorta kuruluşunun başvuru tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde başvuruyu yazılı olarak cevaplamaması veya verilen cevabın talebi karşılamadığına ilişkin uyuşmazlık olması halinde, zarar gören dava açabilir veya 5684 sayılı Kanun çerçevesinde tahkime başvurabilir.”

d- Yargıtay da, 97. Maddenin zaten başvuru şartı olarak getirilmiş olması nedeniyle, adli yargıya başvuru öncesinde ayrıca zorunlu arabuluculuğa başvurma şartı olamayacağı yönünde karar vermiştir.

YARGITAY 4 HUKUK DAİRESİ :

"2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 97. Maddesi ile davaya ve Tahkime gitmeden önce sigortacıya başvuru zorunluluğu ve 15 günlük zorunlu bekleme/anlaşma süresi verilmiş olması, tek başına zaten bir alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemi niteliğindedir. 97. madde varken zorunlu arabuluculuğa gidilmesi aranamaz. "

Yargıtay'ın bu konudaki kararları isabetlidir. Gerçekten de sigortadan yararlananların 97. madde uyarınca önce sigortacıya başvuru ve sonrasında 15 gün bekleme zorunluluğu, alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinden olan MÜZAKERE yönteminin yasal zorunlu hale getirilmesi biçimidir. Bu süre içinde sigortacıya, sigortalı veya zarar görenle müzakere etme ve zararı dava yoluna gitmeden ve yargılama masrafı yapılmadan ödeme ve tasfiye etme imkanı tanınmış durumdadır. **Yani sigorta tazminatları bakımından zarar görenlerin önünde zaten yasal zorunlu bir alternatif uyuşmazlık başvuru yöntemi bulunmaktadır.**

Şimdi aynı uyuşmazlığın ve tazminat hakkının önüne, Sigorta Tahkime başvurmadan önce bir alternatif uyuşmazlık yönteminin daha, yani zorunlu arabuluculuk yönteminin getirilmek istenmesi, hukukun temel ilkelerine aykırı olarak uyuşmazlığın çözümüne ve bir hakkın (Anayasal temel haklardan mülkiyet hakkı) elde edilmesine, zarar gören aleyhine aşırı ve ölçüsüz müdahale niteliğinde görülmektedir. Böyle bir düzenlemeyi çıkarmak, daha başından anayasal bir temel hakkı göz göre göre çiğnemek olur ki, hukuka uymak durumunda olan sağduyulu yöneticilerin ve ilgili kurumların bu hukuki hataya geçit vermeyeceği kanaatindeyiz.

B-Zorunlu arabuluculuk sistemi, uyuşmazlığın zayıf tarafı olan vatandaşın hak kaybına uğramasına yol açacaktır.

Sigorta Tahkim Komisyonu, hızlandırılmış bir uzmanlık mahkemesi gibi çalışmaktadır. Taraflarca dosyaya sunulan beyan ve belgeler değerlendirilerek, eksiklikler tamamlanmakta, bilirkişiler atanmakta, mevzuat çerçevesinde gerekirse kusur tespiti, maluliyet oranı tespiti ve adil ve gerçek zarar tespiti sonrasında karar kurulmaktadır.

Belirli tutarın üzerindeki karara karşı Sigorta Tahkim Komisyonu nezdinde oluşturulan itiraz merciine başvurulma imkanı bulunmaktadır. İtiraz Hakemleri tarafından verilen kararlara karşı

belirli tutarın üzerindeki talepler için de Yargıtay'a temyiz yoluyla başvurma imkanı vardır. Yani, Tahkim yargılaması denetlenme imkanı bulunan adil ve hakkaniyetli kararların çıktığı bir sistemdir.

Arabuluculuk sistemi ise, bir zarar tespiti içermeyen, özellikle zayıf olan tarafın gerçek zararını ve hakkını bilmediği ve ihtiyaç halinde bulunduğu için önerilen tutarı kabul ettiği bir sistem haline gelmiş görünmektedir.

- Arabuluculukta bilirkişi incelemesi mevcut değildir.
- Arabulucu yargılama yapmamakta, sadece tarafların önerisini karşıya ileterek kabul halinde bunu tutanağa bağlayan kişi konumundadır.
- Tüketici/hak sahibi gerçek zararını bilmeyecek ve teklif edileni kabul etmek durumunda kalacaktır.
- Özellikle trafik kazası mağduru olup, eksik tazminat alan kişinin buna itiraz hakkı ve yargıya gitme hakkının elinden alınması söz konusu olacaktır.
- Arabuluculuk, genellikle uyuşmazlığın zayıf tarafının aleyhine sonuç doğurmaktadır.

Sigorta Tahkim Komisyonu'na yansıyan ve tahkim yargılaması sürerken davalı tarafın dosyaya arabuluculuk belgesi sunmasıyla sonuçlanan dosyalar incelendiğinde, tarafsız bilirkişilerin belirlediği tutarların altında ödemeler yapıldığı görülmektedir.

IMF tarafından yapılan denetimlerde de (Financial Sector Assessment Program (FSAP)) başarılı bulunan ve Dünya'da örnek oluşturulması düşünülen Sigorta Tahkim Kurumu uygulaması mevcut iken, genel olarak uygulamada tüketicinin hakkının yenilmesi ile sonuçlandığı hukuk mecrasında ve birçok makam tarafından bilinmekte olduğu halde, Tahkim yoluyla kısa sürede çözülen sistemi bozacak bir sistem oluşturulmasının amacı anlaşılmamaktadır.

C-Sektörün mali yükünü arttıracak ve bu nedenle sigorta primleri de artacaktır.

Tahkimin önüne zorunlu arabuluculuk sisteminin getirilmesi, arabuluculuk sürecinin operasyon yükünün sigorta şirketi üzerinde kalmasına yol açacaktır. Sigorta şirketi zorunlu arabuluculuk sürecini yönetmek için sistem kuracak, personel ayıracak, süreci avukatla yürüteceği için ek bir avukatlık ücreti maliyeti üstlenecek ve nihayet arabulucu ücreti maliyeti ile muhatap olacaktır. Sektör bu ek maliyeti sigorta primlerine yansıtacaktır. Üstelik vatandaş hak aramak için yaptığı başvuruyu kaybettiği taktirde cebinden önceki maliyetin iki üç katı çıkacaktır. Hal böyle olunca tasarının vatandaşa ek maliyet getirmediğini söylemek mümkün değildir.

D- Sonuç- Yapılması Gereken

- 1- Yapılması gereken, sigorta tazminatlarında mümkünse arabuluculuk uygulamasının tümüyle önüne geçmekten ibarettir. Zira yukarıda örnekleri verildiği şekilde uygulandığı sürece arabuluculuk, sigortacılık prensiplerine uygun değildir. Sigorta mevzuatı, sigortalı veya sigortadan faydalananlara bilerek gerçek zararın altında ödeme teklif edilmesini yasaklar. Ancak uygulamanın, sigortacılığın bu temel ilkelerini delegecek şekilde geliştiği görülmektedir.

Diğer yandan sigorta şirketi sözleşmenin güçlü tarafıdır. Zarar mağduru olan kişi ise, tazminata bir an önce kavuşma ihtiyacı ile en zayıf haliyle masadadır. Zarar görenin avukatla temsil ediliyor olması, sigorta şirketiyle zarar göreni eşit kılan bir unsur değildir.

SEDDK tarafından bu konuda bir denetim yapıldığı takdirde, gerçek zararın altında ödeme teklif edilerek sonuçlandırılan dosya sayısını zaten ortaya çıkaracaktır.

- 2- Sigortacılık prensiplerine göre sigortacının tazminat öderken, bırakınız arabulucuya gitmenin zorunlu olmasını, ibra imzalanmasını bile şart koşmaması gerekir. Vatandaşın ve sigortacılığın menfaati için dönülmesi gereken nokta budur. (Bkz. Ek: Hazine Müst. Yazıları)
- 3- Son olarak da, Sigorta Tahkim Komisyonu'nun kurulmasına ilişkin 5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu'nun TBMM'ye sunulan 30. Madde gerekçesi de unutulmamalıdır.

5684 Sayılı SK. Madde 30-Sigorta Tahkim Komisyonu'nun kurulma gerekçesi:

Madde 30- Bilindiği gibi, sigorta sözleşmesinin tarafı olan sigorta ettirenler veya sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayan kişiler ile riski üstlenen taraf arasındaki ilişkiler sözleşme hukukunun konusudur. Sigortacılık sektörünün düzenlenmesi ve denetlenmesi işlevini yerine getiren ve kamu hukukuna göre görev yapan Müsteşarlığın, sigortacılık mevzuatına aykırılık söz konusu olmadığı takdirde yapılan uygulamalara müdahale etmesi mümkün bulunmamaktadır.

Sigorta ettirenler veya sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayan kişiler ile riski üstlenen taraf arasındaki uyuşmazlıklar adli yargı mekanizmalarıyla çözümlenmektedir. Ancak sigortacılık alanında ihtisas mahkemelerinin olmaması, yargı sürecinin uzun zaman alması ve masraflı olması, sigortalıların mağduriyetine neden olmakta ve zararın telafisi uzun zaman aldığından sigortanın var olma amacına aykırılık teşkil etmektedir. Bu nedenle, sigortalılar, bazı uyuşmazlıklarda, riski üstlenen tarafların haksız da olsa önerdikleri tazminatı kabul etmek durumunda kalmaktadır. Bu durum, sigortacılık sektörüne duyulan güveni sarsan bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Diğer taraftan, uluslararası uygulamalar incelendiğinde, yapıları farklılık arz etse de bir çok ülkede sigortacılık alanında ombudsman müessesesinin var olduğu görülmektedir.

Madde ile getirilmek istenilen tahkim sistemi ile, sigorta ettiren veya sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayan kişiler ile riski üstlenen taraf arasında sigorta sözleşmesinden doğan tüm uyuşmazlıkların çözümü amaçlanmaktadır. Bu bağlamda, uluslararası uygulamalarda varolan "Ombudsman Sistemi"nin işleyişi esas alınmış, ülkemizdeki hukuk sistemi ile paralellik sağlanmasını teminen Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda yer alan tahkim sisteminin temel esas ve usulleri çerçevesinde sistem şekillendirilmiştir.

Bütün bu nedenlerle, vatandaşın anayasal hak arama özgürlüğünün önüne set çekecek ve ona yeni maliyetler yükleyecek olan Anayasaya aykırı düzenlemede, sektörün ilgili kurumlarının da itirazına rağmen bu kadar ısrar edilmesini anlamakta güçlük çektiğimizden, kamuoyuna bu açıklamayı yapma zorunluluğu doğmuştur.

Saygılarımızla arz ederiz.

SHD
SİGORTA HAKEMLERİ DERNEĞİ

EK: Hazine Müsteşarlığı yazıları

T.C.
BAŞBAKANLIK
Hazine Müsteşarlığı
(Sigortacılık Genel Müdürlüğü)

SAYI : B.02.1.HM.0.SGM.02.01

17.07.1998-46736

KONU :

TÜRKİYE SİGORTA VE REASÜRANS
ŞİRKETLERİ BİRLİĞİ
Balmumcu Morbasan Sok.
Koza İş Merkezi B Blok Kat: 3
80700 Beşiktaş – İSTANBUL

Müsteşarlığımıza ulaşan şikayetlerden, sigorta şirketlerinin sigortalılara veya lehdarlara sigorta sözleşmelerine dayalı olarak yaptıkları tazminat ödemelerinde tazminat ödemeden ibraname imzalatıldıkları veya ibraname imzalanmadığı gerekçesiyle tazminat ödemelerini geciktirdikleri anlaşılmaktadır. Sigortacılık sektöründe yaygın olarak görülen bu yanlış uygulamanın ve bu hususta doğan şikayetlerin tekrarrüne mahal vermemek açısından aşağıda belirtilen hususlara azami dikkat gösterilmesi gerekmektedir.

Bilindiği üzere ibraname, borçlunun borcunu ifa ettiğine ve alacaklıya karşı artık herhangi bir yükümlülüğünün bulunmadığına dair bir belgedir. Bu nedenle, alacaklı taraf olan sigortalı ya da lehdar, tazminat almadan ibranameyi imzalamaları halinde, kendilerine henüz ifa edilmemiş olan bir borç için, borç kendilerine ifa edilmiş gibi kabul edilmektedir. Böylece, sigortalı veya lehdar ibranameyi imzaladığında söz konusu olan alacak için herhangi bir talepte bulunamayacaktır.

Bu nedenle, sigorta şirketlerinin sigortalıya veya lehdara ödeme yapmadan önce ibraname imzalatmaması ve ibraname imzalanmadığı gerekçesiyle de ödemelerin geciktirilmemesi hususunun üyeniz şirketlere duyurulmasını rica ederim.

Serap Oğuz GÖNÜLLAL
Genel Müdür V.

T.C.
BAŞBAKANLIK
Hazine Müsteşarlığı
(Sigortacılık Genel Müdürlüğü)

SAYI : B.02.1.HM.0.SGM.02.01
KONU :

11.04.2000-28459

TÜRKİYE SİGORTA VE REASÜRANS
ŞİRKETLERİ BİRLİĞİ
Balmumcu Morbasan Sok.
Koza İş Merkezi B Blok Kat: 3
80700 Beşiktaş – İSTANBUL

İLGİ: 17.07.1998 tarih ve 46736 sayılı yazımız.

Müsteşarlığımıza ulaşan şikayetlerden, bazı sigorta şirketlerinin tazminat ödemelerinde sigortalılara ihtirazi kayıt ile ibra etme olanağı tanımadıkları ve ibraname imzalanmadığı gerekçesiyle de tazminat ödemelerini geciktirmeye devam ettikleri anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, sigorta sektörüne zarar veren bu yanlış uygulamaya son verilmesi ve ilgide kayıtlı yazımızda belirtilen hususlara uyulması konusunda Birliğiniz üyesi sigorta şirketlerine yeni bir duyurunun yapılmasını rica ederim.

Namık DAĞALP
Genel Müdür
10/04/2000